

Fransche Prentkunst in de Negentiende Eeuw.

in de teekenwijze, tegenvoeter naar den geest, J. L. Forain.

Jean Louis Forain heeft eens vele zijner schoone teekeningen samengebracht in een bundeltje met den titel „La Comédie Parisienne”; dit was een duidelijke toespeling op Balzac's „Comédie humaine”, een toespeling op zich zelf volkomen gerechtvaardigd en dit nog te meer door de bescheidenheid, gelegen in de beperkende be-teekenis van het adjectief. Het is ook een „Comédie humaine” die wij in Forain's teekeningen volgen, maar toch nog juister een „Comédie parisienne”, want de geest die er in leeft is die van den metropolis, en hij leeft er zoo sterk in, dat wij het geen oogenblik vergeten. Maar hoe, is dit het luchtig Parijs, waar die pikante, typische, dwaze menschen leven, welke voor Carand'Ache hebben geposeerd, geposeerd, — wat zeg ik? — bokkensprongen, grimassen gemaakt, die gegrinnekt hebben om hun eigen capriolen en die van hun evennaasten?

Van hoevele zijden is deze prachtige, levende wereldstad door de kunstenaars van Montmartre, die begaafde bent, bekeken! Willette heeft er om gejuicht en geweend, Carand'Ache heeft er fijne spitsvondige, welwillend-ongevoelige grapjes over gedebiteerd, Steinlen heeft gedemonstreerd, gepleit, getoornd en nu en dan goelijk geglimlacht. En nu komt deze Forain, en deze man, door velen cynisch, neen harteloos, wreed, koud, gruwelijk gescholden, is niets van dit alles, doch een teekenaar, en nog eens een teekenaar,

de grootste, de zuiverste kunstenaar van alle journalisten, ofschoon, wat betreft completie en diepte, achter staande bij een schilder als zijn meester Degas.

Ik weet dat het sommigen kriegel maakt, zulk teekenen. En vooral met het oog op de onderwerpen die hij bijna voortdurend behandelt. Het is het Parijsche nachtleven, dat hij teekent, maar dat leven zooals het is, niet alsof de stad een schouwburg ware en de milieu's tooneelkamers door voetlicht beschenen. En zonder te pleiten, te oordeelen, te toornen. Zijn spot is de spot van iemand, die over dit alles heen is, die er geen doekjes om wint, die zich niets diets maakt. Bijna geheel zijn „comédie-parisienne” bestaat uit scènes in het leven der prostituée's; dit is eenzijdig, zoo men wil, het is in het groot niet slecht gezien. Het is een sinistere waarheid, dat het zwaartepunt der samenleving (samenleving inderdaad) zich heeft verplaatst, dat wat voorheen een uitwas geweest is, nu den kern uitmaakt. Ik tracht hier de kunst te zien, eenigszins in verband met sociale toestanden; welnu, is het niet waar, dat op

DANSEUSE, DOOR J. L. FORAIN.

die toestanden door de nieuwere tijden geschapen met name in Parijs en andere groote steden, waar het huwelijk ganschelijk een luxe is geworden, de groote macht, de overmacht van de ontucht berust? Dat zooals zij profiteert van dezen misstand, die andere „stand”, de midden- de winkelstand van haar profiteert, dat de cocotte van elke soort de kooplustige en de koopkrachtige is en de